

Θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών που εκτοπίστηκαν στην ΕΕ μετά το Ρωσικό επιθετικό πόλεμο

ΕΛΛΑΔΑ

Ιούνιος 2023

Ανάδοχος: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου (σε συνεργασία με την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία - ANTIΓΟΝΗ)

Συγγραφέας: Βασιλική Π. Καρζή, Δικηγόρος

Αποποίηση ευθύνης

Η σύνταξη του παρόντος εγγράφου ανατέθηκε με σύμβαση από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) ως υλικό υποβάθρου για το έργο «Θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών που εκτοπίστηκαν στην ΕΕ μετά τον ρωσικό επιθετικό πόλεμο». Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στο έγγραφο δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις απόψεις ή την επίσημη θέση του FRA. Το έγγραφο δημοσιοποιείται μόνο για λόγους διαφάνειας και ενημέρωσης και δεν συνιστά νομική συμβουλή ή νομική γνωμοδότηση.

Περιεχόμενα

1.	Παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.....	3
1.1.	Στοιχεία για τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία	3
2.	Προστασία των παιδιών - νομικό, πολιτικό πλαίσιο και διαδικασίες σε ισχύ	9
2.1.	Αρμοδιότητες των αρχών παιδικής προστασίας.....	9
2.1.1.	Μεμονωμένα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών.....	9
2.1.2.	Παιδιά που απομακρύνθηκαν από Ουκρανικά ιδρύματα.....	11
3.	Ρυθμίσεις επιτροπείας/νομικής εκπροσώπησης για ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά που διαφεύγουν από την Ουκρανία.....	13
3.1.	Άφιξη ασυνόδευτου	13
3.2.	Άφιξη χωρίς γονείς, αλλά με άλλα μέλη της οικογένειας, γείτονες ή φίλους της οικογένειας	15
3.3.	Άφιξη σε ομάδα, από Ουκρανικό ίδρυμα ή ανάδοχους γονείς (με ή χωρίς διορισμένο νόμιμο κηδεμόνα)	16
3.4.	Άφιξη στο πλαίσιο ομάδας, μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών, όπως ποδοσφαιρικά σωματεία (με ή χωρίς διορισμένο νόμιμο κηδεμόνα)	16
4.	Ενημέρωση και πρακτικές προκλήσεις πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.....	18
4.1.	Γενικές πληροφορίες και προκλήσεις	18
4.2.	Προκλήσεις για τα παιδιά πολλαπλού κινδύνου/σε μειονεκτική θέση.....	21
5.	Ισχύουσες πολιτικές	24
5.1.	Ειδικό σχέδιο δράσης ή/και ολοκληρωμένα μέτρα	24
5.2.	Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά	25
5.3.	Προϋπολογισμός	25

1. Παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία

1.1. Στοιχεία για τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία

Πίνακας 1 Παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία

Κατηγορία Παιδιού	Σύστημα καταγραφής N/O	Αριθμός παιδιών (όσο το δυνατόν αναλυτικότερα) (κατά την 30 ^η Απριλίου 2023, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά)
Συνολικός αριθμός παιδιών	N	<p>Σύνολο: 6.709</p> <p>Ανά εθνικότητα: Ουκρανοί υπήκοοι: 6.674 Ρώσοι υπήκοοι: 16 Αμερικανοί υπήκοοι: 5 Γεωργιανοί υπήκοοι: 4 Υπήκοοι Καζακστάν: 3 Μολδαβοί υπήκοοι: 2 Ισραηλινοί υπήκοοι: 1 Καναδοί υπήκοοι: 1 Μεξικανοί υπήκοοι: 1 Υπήκοοι Ουζμπεκιστάν: 1 Τούρκοι υπήκοοι: 1</p> <p>Ανά φύλο: Θήλυ: 3.345 Άρρεν: 3.364</p> <p>Ανά ηλικία: Ηλικίας 0-13: 5.434 Ηλικίας 14-17: 1.275</p>
Άφιξη συνοδευόμενο από μητέρα, πατέρα ή άλλο νόμιμο κηδεμόνα	N	<p>Σύνολο: 6.158</p> <p>Ανά εθνικότητα: Ουκρανοί υπήκοοι: 6.123 Ρώσοι υπήκοοι: 16 Αμερικανοί υπήκοοι: 5</p>

		<p>Γεωργιανοί υπήκοοι: 4 Υπήκοοι Καζακστάν: 3 Μολδαβοί υπήκοοι: 2 Ισραηλινοί υπήκοοι: 1 Καναδοί υπήκοοι: 1 Μεξικανοί υπήκοοι: 1 Υπήκοοι Ουζμπεκιστάν: 1 Τούρκοι υπήκοοι: 1</p> <p>Ανά φύλο: Θήλυ: 3.055 Άρρεν: 3.103</p> <p>Ανά ηλικία: Ηλικίας 0-13: 5.167 Ηλικίας 14-17: 991</p>
Άφιξη χωρίς συνοδεία γονιών, αλλά με άλλα μέλη της οικογένειας, γείτονες ή οικογενειακούς φίλους	N	<p>Σύνολο: 548</p> <p>Ανά εθνικότητα: Ουκρανοί υπήκοοι: 548 (Δεν έχουν καταγραφεί άλλες εθνικότητες)</p> <p>Ανά φύλο: Θήλυ: 287 Άρρεν: 261</p> <p>Ανά ηλικία: Ηλικίας 0-13: 267 Ηλικίας 14-17: 281</p>
Ασυνόδευτο	N	<p>Σύνολο: 3</p> <p>Ανά εθνικότητα: Ουκρανοί υπήκοοι: 3 (δεν έχουν καταγραφεί άλλες εθνικότητες)</p> <p>Ανά φύλο: Θήλυ: 3 Άρρεν: 0</p> <p>Ανά ηλικία: Ηλικίας 0-13: 0 Ηλικίας 14-17: 3</p>

Άφιξη με ομάδα παιδιών, ως οργανωμένη εκκένωση από ουκρανικά ιδρύματα ή ανάδοχες οικογένειες (με ή χωρίς διορισμένο νόμιμο κηδεμόνα)	N	Συνολικά 10 παιδιά από 1 ουκρανικό ίδρυμα με τους νόμιμους κηδεμόνες. Καταγράφονται ως παιδιά που φθάνουν με νόμιμους κηδεμόνες.
Άφιξη με ομάδα παιδιών, μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών, όπως οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι (με ή χωρίς διορισμένο νόμιμο κηδεμόνα)	N	Καταγράφονται είτε ως παιδιά που φθάνουν με νόμιμο κηδεμόνα είτε ως παιδιά που φθάνουν χωρίς άλλους

Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου (κατά την 30^η Απριλίου 2023)

Στην **Ελλάδα**, το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου** δημοσιεύει στοιχεία για τη διεθνή προστασία κάθε μήνα στον ιστότοπό του και περιλαμβάνει ξεχωριστό κεφάλαιο για τα άτομα που διαφεύγουν από την Ουκρανία.¹ Τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία για την προσωρινή προστασία στην Ελλάδα, κατά την 30η Απριλίου 2023, διαχωρίζονται κατά ηλικία και φύλο.² Το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου** παρείχε στον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) πιο αναλυτικά στοιχεία, όπως περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα κατά την 30η Απριλίου 2023.³

Στην **Ελλάδα**, ο **Ειδικός Γραμματέας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων** του **Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου** αναφέρει ότι οι αρμόδιες αρχές κατά την άφιξη και παραμονή των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών στην Ελλάδα είναι η Ελληνική Αστυνομία για την καταγραφή τους κατά την είσοδό τους, η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων για τη διασφάλιση της προστασίας τους, η Υπηρεσία Ασύλου που χορηγεί προσωρινή προστασία, η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, όταν είναι απαραίτητο να παρασχεθεί στέγη σε ενήλικες με παιδιά, και ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών, ως προσωρινός επίτροπος.⁴

¹ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Ministry of Migration and Asylum, [Στατιστικά](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

² Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Παράρτημα Α Απρίλιος 2023](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, Πίνακας 20.

³ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 13.06.2023.

⁴ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

Στην **Ελλάδα**, υπάρχει ξεχωριστό σύστημα καταγραφής για τα ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά που διαφεύγουν από την Ουκρανία. Σύμφωνα με πληροφορίες που παρείχε ο **Ειδικός Γραμματέας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου**,⁵ ο Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ), ο οποίος είναι επιφορτισμένος με την προστασία και την υποδοχή όλων των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από την Ουκρανία,⁶ έχει δημιουργήσει μια ξεχωριστή διαδικασία καταγραφής, η οποία ενεργοποιείται μόλις ένα ασυνόδευτο ή χωρισμένο παιδί φθάσει από την Ουκρανία στην Ελλάδα μέσα από οποιοδήποτε σημείο εισόδου. Ταυτόχρονα, ο ΕΜΕΑ λειτουργεί τηλεφωνική γραμμή σε 7 γλώσσες για την παραπομπή οποιουδήποτε ασυνόδευτου ή χωρισμένου παιδιού που καταφθάνει από την Ουκρανία.

Η καταγραφή στην **Ελλάδα** ξεκινά από την Ελληνική Αστυνομία, η οποία καταγράφει την είσοδο των αλλοδαπών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν από την Ουκρανία. Σύμφωνα με την ειδική ιστοσελίδα του **Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου**,⁷ οι κάτοχοι ουκρανικού βιομετρικού διαβατηρίου μπορούν να εισέλθουν από όλα τα σημεία εισόδου (χερσαία και εναέρια) με μέγιστη παραμονή 90 ημερών και οι κάτοχοι ουκρανικού διαβατηρίου χωρίς βιομετρικά χαρακτηριστικά (παλαιού τύπου) μπορούν να εισέλθουν από όλα τα σημεία εισόδου (εφόσον διαθέτουν θεώρηση διέλευσης με μέγιστη παραμονή 90 ημερών). Η Ελληνική Αστυνομία στα εν λόγω σημεία εισόδου θα σφραγίζει τα διαβατήρια με την ακριβή ημερομηνία εισόδου. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του **Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου**, στις περιπτώσεις παιδιών χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα, η Ελληνική Αστυνομία θα σημειώνει κάτω από τη σφραγίδα εισόδου στο διαβατήριό του συνοδού ενήλικα τον αριθμό των παιδιών που συνοδεύονται.⁸ Στην περίπτωση αυτή, ο ενήλικας πρέπει να προσκομίσει πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ή πιστοποιητικό γέννησης για τα παιδιά του. Το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου** δεν αναφέρει ότι τα έγγραφα αυτά θα πρέπει να είναι μεταφρασμένα, ωστόσο, εάν τα έγγραφα αυτά δεν είναι διαθέσιμα, ο ενήλικος που συνοδεύει τυχόν παιδιά χωρίς έγγραφα πρέπει να συμπληρώσει και να

⁵ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

⁶ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁷ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Πληροφορίες για Εκτοπισθέντα Άτομα από την Ουκρανία](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁸ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Πληροφορίες για Εκτοπισθέντα Άτομα από την Ουκρανία](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

υποβάλει υπεύθυνη δήλωση στην οποία θα αναφέρεται ο αριθμός των παιδιών, το όνομα, το επώνυμο, το φύλο και η ημερομηνία γέννησής τους.

Επιπλέον, στην **Ελλάδα**, όπως αναφέρει ο **Ειδικός Γραμματέας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων**,⁹ η Ελληνική Αστυνομία καταγράφει σε κάθε σημείο εισόδου μέσω ειδικής φόρμας που έχει ετοιμάσει η Ειδική Γραμματεία, δηλ. την “Φόρμα Αναγγελίας ασυνόδευτου ή χωρισμένου από την οικογένειά του Ανηλίκου από την Ουκρανία”, τα προσωπικά στοιχεία και τα στοιχεία διεύθυνσης κάθε παιδιού που φθάνει στην Ελλάδα χωρίς τους γονείς του, καθώς και τα στοιχεία του συνοδού ενήλικα και του οικογενειακού δεσμού του με το παιδί. Η φόρμα προβλέπει ακόμη και για περιπτώσεις όπου ο συνοδός συγγενής παραδίδει το παιδί σε άλλον συγγενή στην Ελλάδα, ο οποίος θα φροντίζει στο εξής το παιδί. Στη συνέχεια, το έντυπο διαβιβάζεται άμεσα στον Εθνικό Μηχανισμό Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, ο οποίος καταγράφει όλα τα ασυνόδευτα παιδιά.¹⁰

Τέλος, σύμφωνα με πληροφορίες της **Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου**,¹¹ τα εκτοπισμένα παιδιά από την Ουκρανία λόγω της ρωσικής εισβολής της 24.02.2022, καθώς και τα χωρισμένα παιδιά που φθάνουν στην Ελλάδα για τον ίδιο λόγο, συνοδευόμενα από ενήλικα τρίτα άτομα, μπορούν να καταγραφούν ως δικαιούχοι προσωρινής προστασίας μέσω ηλεκτρονικής αίτησης που είναι διαθέσιμη μέσω της ιστοσελίδας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και στη συνέχεια να προσέλθουν σε ένα από τα γραφεία του (σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ρόδο, Κω και Ηράκλειο).¹²

Τα ασυνόδευτα παιδιά μπορούν είτε να υποβάλουν ηλεκτρονική αίτηση είτε να επιλέξουν να υποβάλουν αίτηση αυτοπροσώπως σε κάποιο από τα Γραφεία της Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου. Σύμφωνα με την ειδική ιστοσελίδα του **Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου** για την Ουκρανία, όλες οι διαδικασίες πραγματοποιούνται με τη βοήθεια πιστοποιημένου διερμηνέα.¹³ Όσον αφορά τη

⁹ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

¹⁰ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

¹¹ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

¹² Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Αίτηση δικαιούχων προσωρινής προστασίας](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

¹³ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Πληροφορίες για Εκτοπισθέντα Άτομα από την Ουκρανία](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

νομική εκπροσώπηση των ασυνόδευτων παιδιών, σύμφωνα με το άρθρο 66Ε του νόμου 4939/2022,¹⁴ ο επίτροπος είναι υπεύθυνος και ενεργεί για λογαριασμό του ασυνόδευτου παιδιού σε θέματα διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής αίτησης για τη χορήγηση προσωρινής προστασίας.¹⁵ Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζονται οικονομικά οι υπηρεσίες νομικής εκπροσώπησης και μετάφρασης.

¹⁴ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#), (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

¹⁵ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#), (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

2. Προστασία των παιδιών - νομικό, πολιτικό πλαίσιο και διαδικασίες σε ισχύ

2.1. Αρμοδιότητες των αρχών παιδικής προστασίας

2.1.1. Μεμονωμένα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών

Στην **Ελλάδα**, υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία για την εμπλοκή των αρχών ανάλογα με το αν το παιδί συνοδεύεται από ενήλικα που έχει διοριστεί ως κηδεμόνας ή όχι.

Η αρχή που είναι επιφορτισμένη με την προστασία και την υποδοχή των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών που διαφεύγουν από την Ουκρανία και καταφθάνουν στην **Ελλάδα**, είναι ο Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων.¹⁶ Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχει η Ειδική Γραμματεία,¹⁷ ο ΕΜΕΑ παραλαμβάνει τα έντυπα καταγραφής που συμπληρώνει η Ελληνική Αστυνομία στα σημεία εισόδου και τα οποία περιλαμβάνουν πληροφορίες για τα προσωπικά στοιχεία του ασυνόδευτου ή χωρισμένου παιδιού, τη διεύθυνση στην οποία θα διαμείνει το παιδί αν συνοδεύεται από συγγενή, τη σχέση με τον συγγενή, ακόμη και τα στοιχεία του συγγενή με τον οποίο θα διαμείνει το παιδί.

Σημειώνεται ότι η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων ανέφερε ότι στο σημείο εισόδου στον Προμαχώνα, που βρίσκεται στη Βόρεια Ελλάδα στα σύνορα με τη Βουλγαρία, από τον Απρίλιο του 2022 έως τον Σεπτέμβριο του 2022 υπήρχε Ομάδα Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος της ΜΚΟ Arsis, εταίρου της Ελληνικής Ειδικής Γραμματείας για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η οποία υπό τον συντονισμό του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) παρείχε

¹⁶ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

¹⁷ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

επιτόπια αξιολόγηση για κάθε ασυνόδευτο και χωρισμένο παιδί.¹⁸ Μετά από μια αξιολόγηση σε μια φιλική προς τα παιδιά περιοχή, η Ομάδα Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος συνέταξε μια έκθεση ταχείας αξιολόγησης την οποία προωθούσε στον ΕΜΕΑ για περαιτέρω ενέργειες. Από τον Σεπτέμβριο του 2022, και λόγω του μικρού αριθμού αφίξεων από την Ουκρανία, η Ομάδα Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος δεν παρέχει πλέον επιτόπια αξιολόγηση αλλά εξ αποστάσεως - εκτός εάν η παρουσία της κριθεί απαραίτητη.

Σύμφωνα με **έκθεση του Νοεμβρίου 2022 της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων** του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με την υποστήριξη της Ένωσης Αρμοστέας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά την παραλαβή της παραπομπής και των απαραίτητων εγγράφων, ο ΕΜΕΑ μεριμνά για την άμεση στέγαση των ασυνόδευτων παιδιών, ενώ τα παιδιά που συνοδεύονται από συγγενή ή άλλο γνωστό πρόσωπο, παραπέμπονται είτε στους εταίρους του ΕΜΕΑ είτε στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων του τόπου διαμονής τους για περαιτέρω ενέργειες όσον αφορά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος και τη διαδικασία καταγραφής του παιδιού. Σε αυτές τις περιπτώσεις ενημερώνεται ο αρμόδιος Εισαγγελέας προκειμένου να εκδοθεί εισαγγελική διάταξη για την ανάθεση προσωρινής φροντίδας των χωρισμένων παιδιών, μόνο εφόσον αυτό απαιτείται.¹⁹ Σύμφωνα με το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου**, ο ΕΜΕΑ διατηρεί επαφή με τους εταίρους του ή τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων μέχρι την ολοκλήρωση της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος για κάθε χωρισμένο παιδί.²⁰ Ο ΕΜΕΑ ζητά επίσης γραπτή ενημέρωση για κάθε περίπτωση χωρισμένων παιδιών. Το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου** απάντησε επίσης ότι μέχρι τις 6 Ιουλίου 2023 δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά που αφορούν την άρνηση του Εισαγγελέα να αναθέσει προσωρινή φροντίδα σε συγγενή ή άλλο ενήλικα.²¹

Σύμφωνα με την ίδια έκθεση, στην **Ελλάδα**, όταν υπάρχει μεταφρασμένο και επικυρωμένο συμβολαιογραφικό έγγραφο που αναθέτει την επιμέλεια ή την προσωρινή φροντίδα από τους γονείς χωρισμένου παιδιού σε συγγενή ή άλλο (μη συγγενή) ενήλικα, το έγγραφο αναγνωρίζεται ως έγκυρο από τις ελληνικές Αρχές και

¹⁸ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

¹⁹ Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 28.

²⁰ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 06.07.2023.

²¹ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 06.07.2023.

δεν απαιτείται εισαγγελική εντολή.²² Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις που το παιδί έχει εισέλθει στην Ελλάδα με τους γονείς του και στη συνέχεια αυτοί αναχωρούν από τη χώρα αναθέτοντας τη φροντίδα του παιδιού τους σε συγγενή ή άλλο (μη συγγενή) ενήλικα μέσω επικυρωμένου και μεταφρασμένου εγγράφου που συντάσσεται ενώπιον των Ουκρανικών προξενικών αρχών στην Ελλάδα. Όταν δεν υπάρχει έγγραφο που να αναθέτει τη φροντίδα του παιδιού στον συνοδό ενήλικα, απαιτείται εισαγγελική εντολή για τον διορισμό προσωρινού κηδεμόνα μετά από εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος.

2.1.2. Παιδιά που απομακρύνθηκαν από Ουκρανικά ιδρύματα

Στην **Ελλάδα**, υπήρξε μόνο μία περίπτωση παιδιών που εκκενώθηκαν από Ουκρανικά ιδρύματα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της **Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου**, η Ελλάδα έχει παραλάβει 10 παιδιά από Ουκρανικό ίδρυμα με τη συντονισμένη προσπάθεια των Ελληνικών και των Ουκρανικών αρχών.²³ Οι συνοδοί ενήλικες ορίστηκαν κηδεμόνες πριν από την άφιξή τους στην Ελλάδα μέσω συμβολαιογραφικών εγγράφων και τοποθετήθηκαν μαζί με τα παιδιά σε δομή.²⁴

Σύμφωνα με το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου**, τα παιδιά προέρχονταν από ορφανοτροφείο και ταξίδεψαν με τους κηδεμόνες που ορίστηκαν από τις Ουκρανικές αρχές. Μετά από αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος, τα 10 παιδιά τοποθετήθηκαν σε κέντρο φιλοξενίας που φιλοξενεί επίσης ασυνόδευτα παιδιά.²⁵ Το κέντρο διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό για την προστασία των παιδιών, το οποίο προσφέρει ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες, νομική συνδρομή και πρόσβαση στην

²² Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 29.

²³ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

²⁴ Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 29.

²⁵ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 06.07.2023.

εκπαίδευση.²⁶ Το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου** αναφέρει ότι η συγκεκριμένη υπόθεση βρίσκεται υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας - η οποία συστάθηκε τον Ιούνιο του 2023 - καθώς και του αρμόδιου Εισαγγελέα.²⁷

²⁶ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 06.07.2023.

²⁷ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 06.07.2023.

3. Ρυθμίσεις επιτροπείας/νομικής εκπροσώπησης για ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά που διαφεύγουν από την Ουκρανία

3.1. Άφιξη ασυνόδευτου

Στην **Ελλάδα**, οι διατάξεις για την επιτροπεία ασυνόδευτων παιδιών θεσπίστηκαν με τον Νόμο 4939/2022 (Κώδικας νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία υπηκόων τρίτων χωρών και απάτριδων και την προσωρινή προστασία σε περιπτώσεις μαζικής εισροής εκτοπισμένων ατόμων),²⁸ όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο 4960/2022.²⁹ Τα άρθρα 66Α-66ΛΒ ρυθμίζουν την επιτροπεία όλων των ασυνόδευτων παιδιών, είτε έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας είτε όχι.

Στην **Ελλάδα** ένα παιδί που εισέρχεται σε Ελληνικό έδαφος χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικα υπεύθυνο γι' αυτό σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία ή πρακτική, και για όσο διάστημα δεν αναλαμβάνεται αποτελεσματικά η φροντίδα ενός τέτοιου προσώπου, θεωρείται ασυνόδευτο παιδί σύμφωνα με το άρθρο 1 (ιγ) του Ν. 4939/2022.³⁰ Τα ασυνόδευτα παιδιά, λόγω της ιδιαίτερης κατάστασής τους, αναγνωρίζονται ως ευάλωτη ομάδα που χρήζει ειδικής προστασίας σύμφωνα με τα άρθρα 62-64 του ανωτέρω νόμου, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 1 (ιδ) «χωρισμένο» παιδί

²⁸ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#) (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

²⁹ Ελλάδα, Νόμος 4960/2022 [Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας και Πλαίσιο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου](#)(ΦΕΚ Α' 145/22-07-2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

³⁰ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#) (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

είναι το άτομο κάτω των 18 ετών που στερείται της γονικής μέριμνας, αλλά συνοδεύεται από ενήλικα συγγενή που στην πράξη το φροντίζει.

Σύμφωνα με τις νέες νομοθετικές διατάξεις για την επιτροπεία, ο Ειδικός Γραμματέας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων είναι η γενική αρμόδια αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων παιδιών. Σύμφωνα με τον Νόμο 4960/2022,³¹ η παροχή υπηρεσιών επιτροπείας ανατίθεται σε νομικά πρόσωπα που διορίζονται από τον εισαγγελέα από κατάλογο (δηλ. δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ, διεθνείς οργανισμοί) που συνεργάζονται με πρόσωπα που ενεργούν ως κηδεμόνες. Ο Εισαγγελέας μπορεί επίσης να ορίσει μέλος της οικογένειας ή φιλικό πρόσωπο του παιδιού ως υπεύθυνο για την καθημερινή του φροντίδα.

Στην **Ελλάδα**, υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για τα ασυνόδευτα παιδιά που διαφεύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Σύμφωνα με **έκθεση του Νοεμβρίου 2022 της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων** του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά την παραλαβή της παραπομπής και των απαραίτητων εγγράφων, ενεργοποιείται ο Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ), ο οποίος εξασφαλίζει την άμεση στέγαση των ασυνόδευτων παιδιών.³² Τα χωρισμένα παιδιά που συνοδεύονται από ενήλικα παραπέμπονται είτε στους εταίρους του ΕΜΕΑ είτε στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων στον τόπο διαμονής για άμεση παρακολούθηση όσον αφορά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος και τη διαδικασία καταγραφής. Το **Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου** διαθέτει ειδικό διαδικτυακό ιστότοπο όπου ο συνοδός ενήλικας μπορεί να υποβάλει ηλεκτρονική αίτηση για στέγαση και σίτιση.³³

³¹ Ελλάδα, Νόμος 4960/2022 [Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας και Πλαίσιο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου](#)(ΦΕΚ Α' 145/22-07-2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

³² Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 28.

³³ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Φόρμα Αιτήματος Στέγασης](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

3.2. Άφιξη χωρίς γονείς, αλλά με άλλα μέλη της οικογένειας, γείτονες ή φίλους της οικογένειας

Στην **Ελλάδα**, η επιτροπεία και η νομική εκπροσώπηση των χωρισμένων παιδιών που φθάνουν από την Ουκρανία συνοδευόμενα από ενήλικες που δεν είναι γονείς τους, εξαρτάται από το αν οι ενήλικες που τα συνοδεύουν διαθέτουν επικυρωμένο και μεταφρασμένο έγγραφο που τους αναθέτει τη φροντίδα των παιδιών.

Σύμφωνα με **έκθεση του Νοεμβρίου του 2022 της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων** του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα παιδιά που συνοδεύονται από συγγενή ή άλλο γνωστό πρόσωπο, παραπέμπονται από τον Εθνικό Μηχανισμό Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) είτε στους εταίρους του ΕΜΕΑ είτε στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων του τόπου διαμονής για άμεση παρακολούθηση όσον αφορά την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος και τη διαδικασία καταγραφής, ενώ ενημερώνεται ο αρμόδιος Εισαγγελέας προκειμένου να εκδώσει εισαγγελική διάταξη ανάθεσης προσωρινής φροντίδας των χωρισμένων παιδιών, μόνο εάν ο συνοδός ενήλικας δεν διαθέτει μεταφρασμένο και επικυρωμένο συμβολαιογραφικό έγγραφο.³⁴ Το Άρθρο 661Α, παρ. 3 του Ν. 4939/2022 ορίζει ρητά ότι ο εισαγγελέας μπορεί να αναθέσει μόνο για ορισμένες πράξεις την προσωρινή επιμέλεια των χωρισμένων παιδιών και όχι τη δικαστική επιμέλεια.³⁵

Σύμφωνα με την ίδια έκθεση, στην **Ελλάδα**, όταν υπάρχει μεταφρασμένο και επικυρωμένο συμβολαιογραφικό έγγραφο με το οποίο ανατίθεται η επιμέλεια ή η προσωρινή φροντίδα από τους γονείς χωρισμένου παιδιού σε συγγενή ή άλλο (μη συγγενή) ενήλικα, δεν απαιτείται εισαγγελική διάταξη, διότι το έγγραφο αυτό θεωρείται έγκυρο στην Ελλάδα.³⁶ Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις που το παιδί έχει εισέλθει στην Ελλάδα με τους γονείς του και στη συνέχεια αυτοί εγκαταλείπουν τη

³⁴ Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 28.

³⁵ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#) (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

³⁶ Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 29.

χώρα αναθέτοντας τη φροντίδα του παιδιού τους σε συγγενή ή άλλο (μη συγγενή) ενήλικα μέσω επικυρωμένου και μεταφρασμένου εγγράφου που συντάσσεται ενώπιον των Ουκρανικών προξενικών αρχών στην Ελλάδα.

3.3. Άφιξη σε ομάδα, από Ουκρανικό ίδρυμα ή ανάδοχους γονείς (με ή χωρίς διορισμένο νόμιμο κηδεμόνα)

Στην **Ελλάδα**, η επιτροπεία και η νομική εκπροσώπηση των χωρισμένων παιδιών που προέρχονται από ίδρυμα της Ουκρανίας εξαρτάται από το αν οι ενήλικες που τα συνοδεύουν διαθέτουν επικυρωμένο και μεταφρασμένο έγγραφο που τους ορίζει ως νόμιμους κηδεμόνες. Στην **Ελλάδα** υπήρξε μόνο μία περίπτωση παιδιών που απομακρύνθηκαν από Ουκρανικά Ιδρύματα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η Ελλάδα έχει παραλάβει 10 παιδιά από Ουκρανικό ίδρυμα με συντονισμένες προσπάθειες τόσο των Ελληνικών όσο και των Ουκρανικών αρχών.³⁷ Οι συνοδοί ενήλικες ορίστηκαν κηδεμόνες πριν από την άφιξή τους στην Ελλάδα μέσω συμβολαιογραφικών εγγράφων και τοποθετήθηκαν μαζί με τα παιδιά σε δομή.³⁸

3.4. Άφιξη στο πλαίσιο ομάδας, μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών, όπως ποδοσφαιρικά σωματεία (με ή χωρίς διορισμένο νόμιμο κηδεμόνα)

Στην **Ελλάδα** δεν υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για τα παιδιά που καταφθάνουν σε μια ομάδα μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών.

³⁷ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

³⁸ Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 29.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχονται από την **Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων** του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, οι περιπτώσεις που αφορούν την επιτροπεία παιδιών που καταφθάνουν σε ομάδα μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας αντιμετωπίζονται ως περιπτώσεις χωρισμένων παιδιών που συνοδεύονται από ενήλικες που δεν είναι συγγενείς τους.³⁹ Εάν δεν υπάρχει επικυρωμένο και μεταφρασμένο έγγραφο με τον ορισμό κηδεμόνα, τότε πρέπει να υποβληθεί αίτηση ενώπιον των αρμόδιων Εισαγγελικών Αρχών για την έκδοση εισαγγελικής διάταξης με την οποία ανατίθεται η προσωρινή φροντίδα των χωρισμένων παιδιών στους ενήλικες που τα συνοδεύουν.

³⁹ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

4. Ενημέρωση και πρακτικές προκλήσεις στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες για τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία

4.1. Γενικές πληροφορίες και προκλήσεις

α) Εκπαίδευση

Στην **Ελλάδα** η φοίτηση στο σχολείο είναι υποχρεωτική για τα παιδιά ηλικίας έξι έως δεκαπέντε ετών. Σύμφωνα με το άρθρο 130 του Νόμου 4939/2022⁴⁰: «Στους δικαιούχους προσωρινής προστασίας που δεν υπερβαίνουν το 18ο έτος της ηλικίας, τους παρέχεται δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια σχολεία, στα οποία λειτουργούν ή προβλέπεται να λειτουργήσουν τάξεις υποδοχής ή φροντιστηριακά τμήματα». Πρέπει να σημειωθεί ότι βάσει του ίδιου νόμου, στην **Ελλάδα** οι δικαιούχοι προσωρινής προστασίας δικαιούνται εκπαίδευσης υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς. Δεδομένου ότι η προσωρινή προστασία χορηγείται μόνο σε άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία λόγω του πολέμου, αυτό ισχύει και για τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

Δεν υπάρχουν δημόσια διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των παιδιών δικαιούχων προσωρινής προστασίας που είχαν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα μέχρι το τέλος του 2022. Ωστόσο, σύμφωνα με το **Υπουργείο Παιδείας** για το σχολικό έτος 2022-2023 υπήρχαν περισσότερα από 1.200 παιδιά δικαιούχοι προσωρινής προστασίας εγγεγραμμένα στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2023 υπήρχαν συνολικά 1.234 παιδιά από την Ουκρανία εγγεγραμμένα σε

⁴⁰ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#) (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

Ελληνικά σχολεία (δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια).⁴¹ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την Έκθεση του 2022 της Βάσης Δεδομένων Πληροφοριών για το Άσυλο (AIDA) σχετικά με την προσωρινή προστασία στην Ελλάδα, το γλωσσικό εμπόδιο αποτελεί σημαντική πρόκληση· η διαμονή κέντρα υποδοχής αποτελεί επίσης ζήτημα, καθώς είναι απομακρυσμένα χωρίς κατάλληλες επιλογές για μετακίνηση και έτσι η πρόσβαση στο σχολείο είναι προβληματική· ενώ το πρόγραμμα HELIOS - ένα πρόγραμμα στέγασης στην Ελλάδα - απαιτεί από τους δικαιούχους να νοικιάζουν διαμερίσματα μόνοι τους και μερικές φορές τα σχολεία δεν είναι κοντά.⁴²

Η Έκθεση του 2022 της Βάσης Δεδομένων Πληροφοριών για το άσυλο (AIDA) σχετικά με την προσωρινή προστασία,⁴³ σημειώνει επίσης ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι μικρές σχολικές μονάδες δεν είναι σε θέση να φιλοξενήσουν όλα τα παιδιά λόγω έλλειψης χωρητικότητας. Επιπλέον, η AIDA αναφέρει ότι το φαινόμενο της απροθυμίας των σχολείων να φιλοξενήσουν παιδιά προσφύγων δεν ισχύει για τα παιδιά από την Ουκρανία και ότι υπάρχουν μόνο περιορισμένες θέσεις σε συγκεκριμένες περιοχές για παιδιά με ειδικές ανάγκες.

β) Κοινωνική πρόνοια και υγειονομική περίθαλψη

Στην **Ελλάδα** προβλέπεται κοινωνική πρόνοια για τους δικαιούχους προσωρινής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 129 του Νόμου 4939/2022.⁴⁴

Σύμφωνα με την ειδική ιστοσελίδα του **Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου** για τους πρόσφυγες από την Ουκρανία, το Υπουργείο παρέχει στέγαση, τροφή, ρουχισμό

⁴¹ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας μέσω γραπτής συμβολής στις 25.07.2023.

⁴² Ελλάδα, AIDA, Temporary Protection, [Greece](#), 2023, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 8.

⁴³ Ελλάδα, AIDA, Temporary Protection, [Greece](#), 2023, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 9.

⁴⁴ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#) (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

και κάθε άλλη δυνατή κοινωνική βοήθεια.⁴⁵ Υπάρχει ένα ηλεκτρονικό έντυπο που πρέπει να υποβληθεί από τον δικαιούχο.⁴⁶

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των δικαιούχων προσωρινής προστασίας που έχουν πρόσβαση σε διάφορες μορφές κοινωνικής πρόνοιας.

Στην **Ελλάδα**, σύμφωνα με την Εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας αριθ. Γ2δ/Γ.Π.οικ.17033/22-03-2022,⁴⁷ οι Ουκρανοί πρόσφυγες έχουν δικαίωμα δωρεάν πρόσβασης στις υπηρεσίες των δημόσιων νοσοκομείων και ιατρικών κέντρων, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ψυχικής υγείας και σωματικής αποκατάστασης, ακόμη και αν δεν τους έχει χορηγηθεί ακόμη αριθμός κοινωνικής ασφάλισης (ΑΜΚΑ). Οι Ουκρανοί πρόσφυγες που δεν διαθέτουν ΑΜΚΑ μπορούν να έχουν πρόσβαση στη δημόσια υγεία επιδεικνύοντας το διαβατήριό τους ή, εάν δεν διαθέτουν, έγγραφο που εκδίδεται από την αστυνομία. Σύμφωνα με την ειδική ιστοσελίδα του **Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου** για τους πρόσφυγες που διαφεύγουν από την Ουκρανία,⁴⁸ μια γραμμή βοήθειας που παρέχει ψυχολογική υποστήριξη προσφέρει δωρεάν ψυχολογική υποστήριξη στους πρόσφυγες από την Ουκρανία.

Στην **Ελλάδα** σύμφωνα με το άρθρο 129 (παράγραφος 2) του Νόμου 4939/2022⁴⁹: «Στα φιλοξενούμενα άτομα της προηγούμενης παραγράφου παρέχεται η απαραίτητη ιατρική περίθαλψη που περιλαμβάνει την αναγκαία θεραπεία ασθενειών, την παροχή πρώτων βοηθειών και μία τουλάχιστον ιατρική εξέταση». Η Εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας με αριθμό Γ2δ/Γ.Π.οικ.17033/22-03-2022,⁵⁰ διευκρινίζει επίσης ότι τα άτομα που διαφεύγουν από την Ουκρανία λόγω του πολέμου, περιλαμβάνονται στην

⁴⁵ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Ερωτήσεις και Απαντήσεις](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁴⁶ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Φόρμα Αιτήματος Στέγασης](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁴⁷ Ελλάδα, Εγκύκλιος [υπ' αρ. Γ2δ/Γ.Π.οικ.17033/22-03-2022](#), για την πρόσβαση εκτοπισθέντων Ουκρανών στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁴⁸ Ελλάδα, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, [Ερωτήσεις και Απαντήσεις](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁴⁹ Ελλάδα, Νόμος 4939/2022 [Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών](#) (ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁵⁰ Ελλάδα, Εγκύκλιος [υπ' αρ. Γ2δ/Γ.Π.οικ.17033/22-03-2022](#), για την πρόσβαση εκτοπισθέντων Ουκρανών στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

κατηγορία της ευάλωτης ανασφάλιστης ομάδας που απολαμβάνει δωρεάν πρόσβαση σε νοσοκομειακή περίθαλψη και φαρμακευτική αγωγή στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

Το φυλλάδιο του Οργανισμού Ασύλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥΑΑ) σχετικά με την προσωρινή προστασία αναφέρει ότι στην **Ελλάδα** μόλις οι δικαιούχοι προσωρινής προστασίας λάβουν μοναδικό αριθμό κοινωνικής ασφάλισης, οι εμβολιασμοί για τα παιδιά καθώς και άλλες δημόσιες ιατρικές υπηρεσίες είναι προσβάσιμα δωρεάν.⁵¹ Πραγματοποιούνται σύμφωνα με τυποποιημένα ιατρικά πρωτόκολλα.

Το φυλλάδιο του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) σημειώνει επίσης ότι η διερμηνεία από την Ελληνική στην Ουκρανική γλώσσα και αντίστροφα δεν μπορεί να διασφαλιστεί στις μονάδες ιατρικής περίθαλψης (νοσοκομεία κ.λπ.) και ότι σύμφωνα με τις συστάσεις του αρμόδιου Υπουργείου, οι Ουκρανοί πρόσφυγες ενθαρρύνονται να συνοδεύονται από άτομο που μιλάει είτε την Ελληνική είτε την Αγγλική γλώσσα, το οποίο θα ενεργεί ως διερμηνέας κατά την επίσκεψή τους σε τέτοιες ιατρικές μονάδες.⁵² Ο ΕΥΑΑ παρέχει σύνδεσμο στον ειδικό ιστότοπο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για την Ουκρανία.

4.2. Προκλήσεις για τα παιδιά πολλαπλού κινδύνου/σε μειονεκτική θέση

Στην **Ελλάδα** υπάρχουν πολύ περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με τα παιδιά που υφίστανται πολλαπλούς κινδύνους/βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και που φθάνουν από την Ουκρανία ως αποτέλεσμα του πολέμου. Το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου δεν παρείχε στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένες ομάδες, όπως οι Ρομά, τα παιδιά με αναπηρία, τα ανιθαγενή παιδιά ή άλλα παιδιά που διατρέχουν πολλαπλό κίνδυνο αποκλεισμού/περιθωριοποίησης.

Η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων ανέφερε ότι στην **Ελλάδα** στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) εξασφαλίζεται η άμεση στέγαση των ασυνόδευτων ανηλίκων, ενώ τα παιδιά που συνοδεύονται από συγγενή ή άλλο γνωστό πρόσωπο, παραπέμπονται είτε στους εταίρους του ΕΜΕΑ είτε στις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων του τόπου διαμονής για

⁵¹ ΕΥΑΑ, [Booklet](#), Information on temporary Protection in Greece, 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 12.

⁵² ΕΥΑΑ, [Booklet](#), Information on temporary Protection in Greece, 2022 τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 11.

άμεση παρακολούθηση όσον αφορά την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος και τη διαδικασία καταγραφής.⁵³

Σύμφωνα με την Πολιτική και Νομική Επιθεώρηση του 2022 που συντάχθηκε από το Ελληνικό παράρτημα της UNICEF, τη ΜΚΟ 'Χαμόγελο του Παιδιού' και την οργάνωση Eurochild σχετικά με ασυνόδευτα ανήλικα από την Ουκρανία,⁵⁴ στην **Ελλάδα** λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την τοποθέτηση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας μέσω παραπομπής στην Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και αποστέλλεται ένα πολύ σύντομο κοινωνικό ιστορικό που συντάσσεται από την **Ομάδα Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος** της ΜΚΟ Άρσις - εταίρου της Ελληνικής Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων - μαζί με κάποιους δείκτες ευαλωτότητας, προκειμένου να γίνουν οι κατάλληλες ρυθμίσεις για την περίπτωση του κάθε παιδιού.

Από την άλλη, η Έκθεση του 2022 της Βάσης Δεδομένων Πληροφοριών Ασύλου (AIDA) για την προσωρινή προστασία στην Ελλάδα, αναφέρει ότι δεν υπήρχαν ειδικές διαδικασίες για τον εντοπισμό της ευαλωτότητας στην **Ελλάδα** και ότι καμία διαδικασία δεν εισήχθη ούτε προσαρμόστηκε στις ανάγκες των μη συνοδευόμενων ανηλίκων που δικαιούνται προσωρινή προστασία.⁵⁵ Δεν υπήρχε ειδικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των αναγκών των ατόμων που διαφεύγουν από την Ουκρανία και πάσχουν από προβλήματα ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων των επιζώντων βασανιστηρίων. Στην πράξη ορισμένες ΜΚΟ παρείχαν βοήθεια.

Τέλος, σύμφωνα με το **Υπουργείο Παιδείας**, το Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης των Προσφύγων έχει θέσει σε εφαρμογή έναν επιχειρησιακό στόχο για την εγγραφή και τη σχολική φοίτηση του μαθητικού πληθυσμού που καταφθάνει από την Ουκρανία και στοχεύει να εφαρμόσει κατά τη νέα σχολική χρονιά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα όλων των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για τα παιδιά από την Ουκρανία.⁵⁶ Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Παιδείας θα εφαρμόσει μια συστηματική καταγραφή όλων των παιδιών προσφύγων από την Ουκρανία με αναπηρία και άλλες ειδικές ανάγκες, προκειμένου να εισαχθούν τα

⁵³ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από την Ειδική Γραμματεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων μέσω γραπτής συμβολής στις 12.06.2023.

⁵⁴ Ελλάδα, UNICEF Greece, The Smile of the Child, Eurochild, [Policy & Legal review for children in alternative care & unaccompanied and separated children from Ukraine arriving in: GREECE](#), 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁵⁵ Ελλάδα, AIDA, Temporary Protection, [Greece](#), 2023, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 4.

⁵⁶ Οι πληροφορίες παρασχέθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας μέσω γραπτής συμβολής στις 25.07.2023.

απαραίτητα μέτρα που θα διασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβασή τους στο δημόσιο σχολείο, θα τα ενδυναμώσουν και θα επαναπροσδιορίσουν με θετικό τρόπο τα εκπαιδευτικά εργαλεία που διαθέτει η εκπαιδευτική κοινότητα.

5. Ισχύουσες πολιτικές

5.1. Ειδικό σχέδιο δράσης ή/και ολοκληρωμένα μέτρα

Στην **Ελλάδα**, η πιο αξιοσημείωτη πολιτική που αφορά τα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία και αφορά την ένταξή τους είναι αυτή του Υπουργείου Παιδείας. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας στο πλαίσιο του προγράμματος “Initiatives to support the Ukrainian education community in Ukraine and beyond” (Δράσεις του Υπουργείου για την υποστήριξη της ουκρανικής εκπαιδευτικής κοινότητας)⁵⁷ πραγματοποιούνται τα ακόλουθα μέτρα:

α) Μέτρα για την ένταξη των παιδιών από την Ουκρανία στον τομέα της εκπαίδευσης:

- Τάξεις υποδοχής
- Παροχή υπηρεσιών διερμηνείας ακόμη και μέσω τηλεφώνου
- Προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού με τη UNICEF και δημοσίευσή του σε ουκρανικούς κοινοτικούς δικτυακούς τόπους
- Διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά σεμινάρια
- Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο για εκπαιδευτικούς
- Οδηγός για την εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών από την Ουκρανία διαθέσιμος στα ουκρανικά και στα ρωσικά με μαθήματα για τις πρώτες εβδομάδες στο σχολείο
- Ψυχοκοινωνική υποστήριξη με τη βοήθεια της UNICEF

β) Υποστήριξη της ουκρανικής εκπαιδευτικής κοινότητας σε επίπεδο ΕΕ

⁵⁷ Ελλάδα, Υπουργείο Παιδείας, [Initiatives to support the Ukrainian education community in Ukraine and beyond](#), τελευταία πρόσβαση 27.07.2023.

- Δημιουργία ευρωπαϊκής ομάδας δράσης "Ομάδα Αλληλεγγύης στην Εκπαίδευση" για τη συντονισμένη υποστήριξη και τη διανομή καλών πρακτικών⁵⁸
- Η δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας για την υποδοχή αιτημάτων υλικής, εκπαιδευτικής και τεχνικής υποστήριξης και η δημιουργία μηχανισμού για την αντιμετώπιση τυχόν αναγκών της ουκρανικής εκπαιδευτικής κοινότητας.

5.2. Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά

Τον Σεπτέμβριο του 2022, το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά (ΕΣΔ)** δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁵⁹ Παρόλο που το ΕΣΔ αναφέρει ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής κρίσης και των συνεπειών του μεταναστευτικού ρεύματος από την εμπόλεμη ζώνη της Ουκρανίας, απαιτούν μια ολοκληρωμένη και πολυδιάστατη προσέγγιση, καθώς και ένα πλαίσιο πολιτικής στήριξης για την αντιμετώπιση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, δεν υπάρχει κανένα συγκεκριμένο μέτρο που να αντιμετωπίζει τη βασική ανάγκη προστασίας και πρόσβασης σε υπηρεσίες για τα παιδιά που διαφεύγουν από την Ουκρανία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα χωρισμένα παιδιά που εγκαταλείπουν την Ουκρανία αναφέρονται ως ειδική κατηγορία παιδιών που έχουν ανάγκη υπό τον τίτλο: «Άστεγα παιδιά ή παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρή στεγαστική στέρηση».⁶⁰

5.3. Προϋπολογισμός

Στην **Ελλάδα**, δεν υπάρχουν δημόσια διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με ειδικό προϋπολογισμό που διατίθεται για τα εκτοπισθέντα παιδιά από την Ουκρανία στον τρέχοντα ή στους μελλοντικούς ετήσιους προϋπολογισμούς (κατά κύριο λόγο με βάση την επιτόπια έρευνα).

⁵⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Fleeing Ukraine: support for education](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023; European Trade Union Committee for Education, [European Commission's initiatives](#), τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁵⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Greece – National Action Plan for the European Child Guarantee](#), Σεπτέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023.

⁶⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Greece – National Action Plan for the European Child Guarantee](#), Σεπτέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 11.

Σύμφωνα με έκθεση του Νοεμβρίου 2022 της Ειδικής Γραμματείας για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου με την υποστήριξη της Έπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Ευρωπαϊκής Ένωσης,⁶¹ οι περιπτώσεις χωρισμένων παιδιών που συνοδεύονται από συγγενή ή άλλο ενήλικα και παραπέμπονται στις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων και οι πτυχές του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης -εκτός από τις δομές επείγουσας φιλοξενίας- λειτούργησαν από τον Ιανουάριο 2021 έως τον Δεκέμβριο 2022 με την οικονομική υποστήριξη της Έπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την 1η Ιανουαρίου 2023, η χρηματοδότηση του ΕΜΕΑ επρόκειτο να εξασφαλιστεί μέσω επιχορηγήσεων του ΕΟΧ. Οι δομές έκτακτης ανάγκης που διαχειρίζεται η ΔΟΜ χρηματοδοτούνται από τη κυβέρνηση της Δανίας. Ωστόσο, δεν αναφέρεται ο ακριβής προϋπολογισμός.

⁶¹ Ελλάδα, [National Emergency Response Mechanism](#), Εγχειρίδιο, Νοέμβριος 2022, τελευταία πρόσβαση στις 27.07.2023, σελ. 33.